

Skrivelse

Datum
2026-09-02

Diarienummer
3.1.17-13782/2026

Regeringskansliet
Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm

Förslag på utformning av ekonomiskt stöd till primärproducenter som drabbats ekonomiskt med anledning av krisen i Mellanöstern

(Ert diarienummer LI2026/01437)

Regeringen har gett Jordbruksverket i uppdrag att föreslå hur ett ekonomiskt stöd till primärproducenter som drabbats av särskilda problem som påverkar deras ekonomiska bärkraft till följd av krisen i Mellanöstern ska kunna utformas.

Jordbruksverket ska utforma förslaget i enlighet med de regler och kriterier som EU-kommissionen anger för det föreslagna stödpaketet från EU:s jordbruksreserv, i sitt förslag till genomförandeförordning om finansiellt krisstöd till jordbrukare som drabbats av särskilda problem till följd av krisen i Mellanöstern, vilka påverkar deras ekonomiska bärkraft (PLAN/2026/1349)¹.

Jordbruksverkets förslag ska utgå ifrån Sveriges tilldelning på 9,363 miljoner euro. Förslaget ska innehålla de uppgifter som Sverige behöver för att notifiera EU-kommissionen. Jordbruksverket ska när uppdraget utförs ta hänsyn till annat stöd, exempelvis statligt stöd inom den tillfälliga ramen för Mellanösternkrisen (METSAF).

Jordbruksverket ska lämna nödvändiga författningsförslag, redovisa administrativa konsekvenser för myndigheten och stödmottagare samt föreslå en modell för utbetalning av stödet. Utgångspunkten är att Jordbruksverket ska ansvara för genomförandet av stödet. Jordbruksverket ska inhämta information från och föra dialog med relevanta myndigheter, berörda aktörer och relevanta branschföreträdare.

¹ Efter att uppdraget gavs så har förordningen beslutats, se kommissionens genomförandeförordning (EU) 2026/1894 av den 27 juli 2026 om ekonomiskt krisstöd till jordbrukare som till följd av krisen i Mellanöstern har drabbats av specifika problem som påverkar deras ekonomiska bärkraft.

Genomförande

Jordbruksverket har i arbetet med stödutformningen fört dialog med Lantbrukarnas riksförbund. De förespråkar en stödutformning med olika ersättningsnivåer före en enda ersättningsnivå för samtliga grödor som ger rätt till stöd.

Förutsättningar för stödutformning

Genom förordning (EU) 2026/1894 gör EU-kommissionen medel tillgängliga för medlemsstaterna för att kunna ge ekonomiskt stöd till jordbrukare. Sverige har fått en tilldelning på 9 396 000 euro vilket motsvarar 104 234 526 kronor enligt den reglerade växelkursen för stödet.² Pengarna får användas för att kompensera de jordbrukare som drabbats hårdast av effekterna av krisen i Mellanöstern kopplat till gödselmedelspriser och energipriser. Stödet får inte snedvrider marknaden eller konkurrensen samt att överkompensation ska undvikas. För att få unionsfinansiering måste stödet betalas ut senast den 28 februari 2027. Medlemsstaterna ska meddela kommissionen senast den 30 september 2026 om det stöd som man avser att genomföra.

Förslag på utformning av stöd

Utgångspunkter för beräkningar

Sverige har avsatt 1,6 miljarder kronor till ett nationellt stöd för att mildra effekterna av stigande kostnader till följd av krisen i Mellanöstern. Dessa pengar har fördelats utifrån kostnadsökningar för diesel och kvävegödsel.

Efter att det nationella stödet togs fram har även EU-kommissionen gett möjlighet till ett unionsfinansierat stöd till de som drabbats hårdast av effekterna av krisen i Mellanöstern. Vid beviljande av det unionsfinansierade stödet ska medlemsstaterna beakta såväl nationella stöd som eventuella andra unionsfinansierade åtgärder samt privata system. Detta görs enligt Jordbruksverkets bedömning lämpligast redan vid stödutformningen. Att beakta detta redan vid stödutformningen minskar den administrativa bördan för myndigheten jämfört med att prövning ska ske i de enskilda ärendena av att det nationella stödet och det unionsfinansierade stödet tillsammans inte ger överkompensation.

² Växelkursen för stödet är 11,0935. Se artikel 1.6 i förordning (EU) 2026/1894 och artiklarna 30.3 samt 37 i Kommissionens delegerade förordning (EU) 2022/127 av den 7 december 2021 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2116 med bestämmelser om utbetalande organ och andra organ, ekonomisk förvaltning, avslutande av räkenskaper, säkerheter och användning av euron.

Kostnadsökningarna för diesel och kvävegödsel kompenseras av det nationella stödet upp till 85 procent. Ett alternativ till stödutformning kan därför vara att ge stöd för den kvarvarande kostnadsökningen som inte kompenseras genom det nationella stödet. Eftersom båda stöden är baserade på schablon kopplat till användning av insatsvaror per hektar är det dock svårt att säkerställa att ingen överkompensation sker. Jordbruksverket ser därför inte att detta alternativ är lämpligt.

Det är inte enbart kostnaderna för diesel och kvävegödsel som ökat. Kostnaderna för fosforgödsel har också stigit på grund av krisen i Mellanöstern. Enligt uppgifter från EU-kommissionen har kostnaderna totalt för hela EU ökat med 20 procent vid en jämförelse mellan februari 2025 och februari 2026.

Enligt SCB:s senaste gödselmedelsundersökning³ som avser 2024/25 uppgick den totala svenska förbrukningen av fosfor i mineralgödsel till drygt 14 000 ton. Aktuellt pris i augusti 2026 för fosforgödsel i Sverige uppgår enligt Lantmännen till 44 kronor per kilo fosfor (omräknat från priset för Superfosfat, P20). Den totala kostnaden för fosforgödsel beräknas till drygt 600 miljoner kronor. En kostnadsökning med 20 procent motsvarar cirka 125 miljoner kronor. Jordbruksverket anser att det är lämpligt att kompensera lika stor andel av kostnadsökningen som i det nationella krisstödet. En kostnadstäckning med 85 procent som eftersträvas i det nationella stödet motsvarar i detta fall drygt 105 miljoner kronor, vilket till stor del ryms inom den tilldelning som Sverige fått från EU:s jordbruksreserv.

Jordbruksverket föreslår att de medel som Sverige tilldelats av EU:s jordbruksreserv används för att kompensera för ökade kostnader för fosforgödning samt att stödet fördelas till samtliga grödor som är berättigade till det nationellt finansierade stödet.

I spannmåls- och oljeväxtodlingen ligger den genomsnittliga förbrukningen av fosfor från mineral- och stallgödsel för de flesta grödorna på omkring 15–20 kilo per hektar. Förbrukningen i potatisodlingen ligger betydligt högre med omkring 40 kilo per hektar. Även förbrukningen i odling av sockerbetor och flera sorters grönsaker ligger högre på cirka 30 kilo per hektar. Förbrukningen i vallodlingen varierar mycket beroende på om den används till slåtter eller bete och kan ligga mellan 5–20 kilo per hektar och en stor del av tillförseln täcks av fosfor i stallgödsel.

³ SCB, Gödselmedel i jordbruket 2024/25.

Ett stöd med olika ersättningsnivåer kan fördelas enligt följande.

- Potatis 140 kronor per hektar.
- Sockerbetor och grönsaker 80 kronor per hektar.
- Vall 20 kronor per hektar.
- Övriga grödor bl.a. spannmål och oljeväxter 63 kronor per hektar.

En alternativ utformning av stödet kan vara att ge samma stöd per hektar oavsett gröda. Om hela Sveriges förbrukning av fosfor från mineralgödsel fördelas på åkerarealen motsvarar det en förbrukning på 6 kilo fosfor per hektar. Det gör att stödet skulle hamna på cirka 46 kronor per hektar. En sådan utformning ger dock inte samma träffsäkerhet avseende kompensationen för kostnadsökningen. Det finns också en risk för överkompensation för vissa grödor.

Av tabellen nedan framgår hur stödet fördelas på olika storleksgrupper av företag. Sätts en nedre gräns på 500 kronor för utbetalning kommer nästan 35 000 företag inte få något stöd. En nedre gräns på 500 kronor bedöms säkerställa att huvuddelen av stödbeloppen ger avsedd effekt och minskar risken för att de administrativa kostnaderna blir allt för stora i förhållande till syftet med stödet.

Tabell 1. Fördelning av kalkylerat krisstöd på olika storleksgrupper

Stöd per företag, kr	Antal företag	Kronor
Ej areal	1 148	
1 – 5 00	34 719	4 574 220
500–1 000	13 250	24 286 013
5 001–10 000	2 942	20 838 706
10 001–25 000	2 126	31 849 953
25 001–50 000	441	14 807 138
50 001–100 000	87	5 563 548
100 001–250 000	10	1 297 026
Totalt	54 723	103 216 605

Modell för utbetalning

Jordbruksverket föreslår att utbetalning av stöd sker utan ansökningsförfarande för stödmottagare. Utbetalningen grundas på beslutade uppgifter från 2026 års grundläggande inkomststöd för hållbarhet och bör därför ske i januari och februari 2027.

Konsekvenser

Stödmottagare

Jordbruksverket bedömer att förslaget inte har någon administrativ påverkan för de företag som är berättigade till stödet då inget ansökningsförfarande krävs. Det blir inte heller några ytterligare kontroller som stödmottagarna behöver medverka vid.

Myndighet

Alla uppgifter finns redan tillgängliga från hanteringen av det grundläggande inkomststödet för hållbarhet. Uppgifterna avseende arealer har följts upp i handläggningen av det grundläggande stödet och ytterligare kontroller behöver därför inte utföras inom krisstödet. Eftersom förslaget innebär att kostnadsökning för annan gödseltyp kompenseras jämfört med i det nationella stödet behöver inte heller några kontroller av överkompensation göras. Den föreslagna stödutformningen är därmed den utformning som enligt Jordbruksverkets bedömning har minst administrativ påverkan för myndigheten.

Kostnadsberäkning för administration av stöden

Kostnadsberäkningen avser den totala administrationskostnaden för stöd till jordbruksföretag. Vi uppskattar att det handlar om cirka 19 000 ärenden totalt med en kostnad på ungefär 50 kronor per ärende. Den totala kostnaden uppskattas till 1 miljon kronor. I den ingår följande:

- * Stödutformning inklusive regelverk, information m.m.
- * Utveckling av IT-stöd
- * Hantering av stöd

I detta ärende har generaldirektören Anna Olofsson beslutat. Erica Persson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också chefsjuristen Ida Lindblad Hammar, Olof Johansson, Bengt Johnsson, Mattias Gotting, Antonela Botic, Annica Lundin och Maria Sköld deltagit.

Anna Olofsson

Erica Persson

Skrivelsen har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilagor

Bilaga 1 Författningsförslag för krisstöd till vissa jordbrukssektorer med anledning av krisen i Mellanöstern 2026

Bilaga 1 Förordning (2026:xx) om krisstöd till vissa jordbrukssektorer med anledning av krisen i Mellanöstern 2026

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser om krisstöd till företag inom vissa jordbrukssektorer med anledning av krisen i Mellanöstern 2026.

Förordningen är meddelad med stöd av 2 § lagen (1994:1710) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter.

Termer och uttryck

2 § Termer och uttryck som används i denna förordning har samma betydelse som i förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

Förutsättningar för stöd

3 § Stöd lämnas utan ansökan och i mån av tillgång till medel.

4 § Stöd får endast lämnas i enlighet med kommissionens genomförandeförordning (EU) 2026/1894 av den 27 juli 2026 om ekonomiskt krisstöd till jordbrukare som till följd av krisen i Mellanöstern har drabbats av specifika problem som påverkar deras ekonomiska bärkraft.

Stödmottagare

5 § Stöd får lämnas till företag inom primärproduktionen av jordbruksprodukter som bedriver växtodling och som under 2026 har beviljats grundläggande inkomststöd för hållbarhet enligt 5 kap. 5 § förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

Vad stöd lämnas för och stödets storlek

6 § Stöd enligt 5 § lämnas för jordbruksmark med den grödkod som anges i bilagan till denna förordning.

7 § Stödet bestäms till det belopp per hektar jordbruksmark som framgår av bilagan.

Stöd lämnas inte med ett mindre belopp än 500 kronor.

Handläggning av stödärenden

8 § Statens jordbruksverk prövar frågor om stöd enligt denna förordning.

9 § Jordbruksverket fattar beslut om stöd med ledning av godkända arealer i beslut om utbetalning av grundläggande inkomststöd för hållbarhet enligt förordningen (2022:1826).

Jordbruksverket får begära in ytterligare uppgifter och handlingar som behövs för prövning av stödet.

10 § Jordbruksverket betalar ut stödet i samband med att myndigheten beviljar stödet. Stödet ska betalas ut senast den 28 februari 2027.

11 § Jordbruksverket får besluta om förskottsutbetalning av stöd till jordbrukare som har lämnat in en ansökan om grundläggande inkomststöd för hållbarhet enligt förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma jordbrukspolitik som ännu inte prövats.

Beslut om förskottsutbetalning fattas med ledning av jordbrukarens ansökan om grundläggande inkomststöd för hållbarhet enligt förordningen (2022:1826) och uppgifter från kontrollen av inkomststödet.

Återbetalning och återkrav av stöd

12 § Den som har tagit emot stöd är återbetalningsskyldig om

1. Mottagaren genom att lämna oriktiga uppgifter eller på annat sätt har orsakat att stödet har bestämts felaktigt eller med ett för högt belopp,
2. stödet av någon annan orsak bestämts felaktigt eller med för högt belopp och stödmottagaren skäligen borde ha insett detta, eller
3. förskott har beviljats enligt 11 § och grundläggande inkomststöd därefter helt eller delvis inte har beviljats.

Om det stödbelopp som ska återbetalas är 100 euro eller mindre ska återbetalning inte ske.

Om stödmottagaren inte är berättigad till ett stödbelopp och beloppet ska betalas tillbaka, ska dröjsmålsränta tas ut på det belopp som inte betalas tillbaka i rätt tid. Räntan ska beräknas enligt räntelagen (1975:635).

13 § Stödmottagaren ska på begäran av Jordbruksverket lämna de uppgifter och handlingar som behövs för prövning av frågan om återbetalningsskyldighet.

14 § Om en stödmottagare är återbetalningsskyldig enligt 12 § ska Jordbruksverket besluta att helt eller delvis kräva tillbaka stödet och ränta.

Kravet eller räntan får sättas ned helt eller delvis om det finns särskilda skäl.

Överklagande

15 § I 40 § förvaltningslagen (2017:900) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut om återkrav enligt 14 § får dock inte överklagas.

-
1. Denna förordning träder i kraft den XX månad 2026.
 2. Förordningen upphör att gälla vid utgången av februari 2027.
 3. Den upphävda förordningen gäller dock fortfarande för stöd som har betalats ut till stödmottagaren före utgången av februari 2027.

Bilaga

Arealer med följande grödor kan få stöd med 140 kronor per hektar.

- 45** Matpotatis
- 46** Stärkelsepotatis
- 311** Färsipotatis

Arealer med följande grödor kan få stöd med 80 kronor per hektar.

- 47** Sockerbetor
- 48** Foderbetor
- 74** Grönsaksodling (köksväxter)

Arealer med följande grödor kan få stöd med 63 kronor per hektar.

- 1** Korn (höst)
- 2** Korn (vår)
- 3** Havre
- 4** Vete (höst)
- 5** Vete (vår)
- 7** Rågvete (höst)
- 8** Råg
- 9** Majs
- 10** Bovete
- 11** Spannmålsförsök
- 12** Blandsäd (stråsädesblandningar) (vår)
- 13** Blandsäd (spannmåls-/baljväxtblandning), mer än 50% spannmål
- 14** Kanariefrö
- 15** Hirs
- 16** Stråsäd till grönfoder/ensilage
- 20** Raps (höst)
- 21** Raps (vår)
- 22** Rybs (höst)
- 23** Rybs (vår)
- 24** Solros
- 25** Oljeväxtförsök
- 26** Högerukaraps
- 27** Vitsenap
- 28** Oljerättika
- 29** Rågvete (vår)
- 30** Ärtor (ej konserverter)
- 31** Konserverter
- 32** Åkerbönor

- 33** Sötlupiner
- 34** Proteingrödsblandningar (baljväxter/spannmål)
- 35** Bruna bönor
- 36** Vicker
- 37** Kikärter
- 38** Sojabönor (oljeväxt)
- 39** Sojabönor (foderväxt)
- 40** Oljelin
- 43** Bönor övriga
- 70** Jordgubbsodling
- 71** Övrig bärodling
- 72** Frukodling
- 73** Nötodling
- 78** Plantskolor med odling av permanenta grödor
- 79** Kryddväxter och utsäde grönsaker
- 80** Grönfoder
- 300** Fodermärgkål
- 303** Cikoria
- 305** Humle
- 306** Quinoa
- 307** Speltvete
- 308** Sötväppling
- 312** Sparris
- 313** Rabarber
- 315** Blandsäd (stråsädesblandningar) (höst)
- 316** Vete (flerårigt)
- 317** Råg (flerårigt)

Arealer med följande grödor kan få stöd med 20 kronor per hektar.

- 6** Blandningar av baljväxter eller klöver till grovfoder/ensilage
- 50** Slåtter- och betesvall på åker
- 57** Slåttervall på åker (kontrakt med vallfodertork)
- 58** Gräsfrövall (ettårig)
- 59** Gräsfrövall (flerårig)
- 62** Klöverfrövall
- 301** Westerwoldiskt rajgräs
- 302** Lusern